pershoi statti 9 Kodeksu administratyvnoho sudochynstva Ukrainy v systemnomu zviazku z okremymy polozhenniamy Konstytutsii Ukrainy vid 25 sichnia 2012 roku № 3-rp/2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-12 (in Ukrainian).

16. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. URL: https://www.gesetze-iminternet.de/gg/GG.pdf (date of request: 14.01.2020) (in German).

17. Grundrechteschutz. Menschenwürde. URL: https://www.grundrechteschutz.de/gg/menschenwurde-2-255 (date of request: 14.01.2020) (in German).

18. Isensee J. Würde des Menschen. *Handbuch der Grundrechte in Deutschland und Europa*. Band IV. C. F. Müller Heidelberg 2011. § 87. S. 3-111(in German).

19. Grosse Wurde, kleine Munze "Unantastbar": Die zwei widersprachlichen Interpretationslinien des ersten Grundgesetzartikels. *Frankfurter Allgemeine Zeitung*. Seite 8 / Donnerstag, 5. Juli 2001, Nr. 153.(in German)

20. BVerfG, Urteil vom 15.02.2006 – 1 BvR 357/05 URL: https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/DE/2006/02/rs20060215_1bvr035705.html (date of request: 16.01.2020) (in German).

Received: 24/02/2020
1st Revision: 25/03/2020
Accepted: 14/04/2020

O. Kosilova, PhD (Political Sciences), Associate Prof., Researcher
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE RIGHT TO HUMAN DIGNITY IN THE SYSTEM OF CONSTITUTIONAL RIGHTS OF UKRAINE AND GERMANY

The article analyzes human dignity as a legal category and fundamental natural human right. The place and role of the right to human dignity in the system of constitutional rights of Ukraine and Germany are compared. The scientific substantiation of the right to human dignity in Ukraine and Germany, its normative protection in both countries, is investigated. The approaches to defining and interpreting the right to human dignity in the practice of the Constitutional Court of Ukraine and the Federal Constitutional Court of Germany are compared.

The relationship between the right to human dignity and other human rights is determined, as well as the sphere of protection of this right. In particular, there are parallels between the right to life and the right to human dignity, and their relationship is determined. It is substantiated that the human life and dignity of each person enjoy the same constitutional protection regardless of the duration of the individual's physical existence.

It is established that among Ukrainian scholars there is no unified view of the right to dignity as a fundamental natural right. The right to human dignity in Ukraine is enshrined in the norms of constitutional, civil and criminal law. For the most part, the protection of the right to human dignity is correlated with the right to the protection of honour and goodwill. The right to human dignity and honour are not clearly distinguished. The legislation of Ukraine does not contain a legal norm defining the concept of the right to human dignity. The case-law of the Constitutional Court of Ukraine in this area is not sufficiently developed and does not constitute a proper legal framework.

In Germany, the right to human dignity is a decisive and fundamental human right that is fundamental to all other rights. Human dignity is the supreme fundamental value and the root of all fundamental rights. The right to human dignity enshrined in Article 1 of the Constitution of the Federal Republic of Germany defines it as an absolute value, which means that it cannot be restricted by any other norm, even by another fundamental right that follows from human dignity.

Keywords: a right to human dignity, a right to life, constitutional guarantees, the protection of the right to human dignity, the encroachment on human dignity, the interpretation of the right to human dignity, constitutional rights, the Constitutional Court of Ukraine, the Federal Constitutional Court.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Legal Studies, 2020; 1 (112): 32-35
УДК: 342.382
DOI: https:doi.org/10.17721/1728-2195/2020/1.112-6

ISSN 1728-2195
© Taras Shevchenko National University of Kyiv, Publishing center "Kyiv University", 2020

Е. Котенджи, студ.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

УКРАЇНСЬКІ РЕВОЛЮЦІЇ XX–XXI СТ. У ВИМІРІ ІСТОРИЧНО-ПРАВОВОЇ КОМПАРАТИВІСТИКИ

Здійснено аналіз революційних подій XX–XXI ст. в Україні, зокрема передумови, причини, наслідки суспільно-політичного та соціально-економічного характеру, історико-політичний і правовий досвід Української революції 1917–1921 рр., Помаранчевої революції 2004 р. та Революції Гідності 2014 р. Під час проведення порівняльно-правового аналізу наголошено, що всі вищезгадані процеси характеризувалися не лише ідентичною метою, базисом якої були ідеї соціального та національного визволення, але й такими ознаками, як людиноцентризм, антиімперське, національне, державницьке спрямування. З іншого боку, акцентовано увагу і на відмінних рисах кожної зі згаданих вище революцій, на кшталт різних зовнішньо- та внутрішньополітичних обставин, за яких вони відбувалися, та міжнародно-правової реакції на ті події революційного характеру, що мали місце в нашій державі.

Ключові слова: революція, Українська революція 1917–1921 рр., Помаранчева революція 2004 р., Революція Гідності 2014 р., людиноцентричність, цивілізаційний вимір, Українська Народна Республіка, "Українська Народна Республіка Рад", Конституція УСРР 1919 р., Конституція РСФРР 1918 р.

Вступ. Революційні процеси, їхні причини та передумови, історичні, політичні, економічні, соціальні та культурні наслідки, види і типологізація протягом багатьох десятиліть були та залишаються об'єктом досліджень істориків, політологів, істориків права та ін. Будь-які явища революційного характеру завжди є об'єктом дискусій, що обумовлені суперечностями соціально-економічних і національних інтересів, наявністю чи відсутністю в них протестного потенціалу, зрештою – рівнем індивідуальної і колективної свідомості людей, психологією прихильників та противників революційних перетворень.

Актуальність теми роботи обумовлена тим, що в Україні протягом останніх ста років відбулося кілька революційних процесів, які радикально змінили суспільну структуру, політичний устрій, правову й економічну систему, зовнішньополітичний вектор розвитку тощо. Останні революційні події в нашій країні відбулися п'ять років тому, що є невеликим проміжком часу не лише у глобальному історичному масштабі, а навіть у вимірі людського життя.

Мета роботи полягає у проведенні порівняльно-правового аналізу особливостей українських революцій, що відбулися на теренах нашої держави у XX–XXI ст.

Виклад основного матеріалу. Більша частина науковців сьогодення визначає поняття "революція" як явище полісемантичне. Вони вбачають у ньому не лише злам старого суспільно-політичного ладу, але й

© Котенджи Е., 2020

"беруть до уваги економічні, культурні й інформаційні революції та їхній синергетичний ефект" [1, с. 58], що збігається з нашим розумінням суті революційного процесу. З огляду на таку концепцію, ми можемо глибше осягнути сутність революційних процесів в Україні у XX–XXI ст., виявити їхній феномен і знайти як спільні, так і відмінні риси.

Однією із характерних ознак усіх революційних процесів України у досліджуваний період є їхня людиноцентричність. Ми пояснюємо це тим, що на кожному з етапів революційних перетворень основну роль відігравала саме людина, яка, усвідомлюючи необхідність змін, виборювала їх для себе та своїх нащадків. Такий підхід до людського чинника в революції іде в розріз із радянським розумінням, де єдиним суб'єктом таких зрушень визначалися "революційні маси" [2], до яких радянська гуманітарна наука відносила робітників та найбідніше селянство [3]. Безумовно, у низці визначних подій і радикальних змін доволі складно розгледіти роль пересічної людини, для того щоб висвітлити її в ході революційних процесів. Саме такий виклик нині має прийняти українська гуманітарна наука, особливо з огляду на події XXI ст., що принесли Помаранчеву революцію та Революцію Гідності, де "локомотивом" зрушень стала найактивніша частина суспільства – студентство, наукова, творча інтелігенція, підприємці тощо.

Другий феномен, що є спільним для Української революції 1917–1921 рр. та революційних процесів у незалежній Україні, є фактор їхнього впливу на людину. Цивілізаційно-гуманістичний вимір зазначених подій змінив як загальнонаціональну долю, психологію, ментальність, так і поведінку людей. Характеризуючи Українську революцію початку XX ст., вітчизняний дослідник Я. С. Калакура зауважує, що "зміни торкнулися не тільки великих етнічних, соціальних і вікових груп, задіяних у революційному процесі, … але й окремих людей, які, хоч і на короткий час, відчули себе повноправними господарями своєї країни" [4, с. 50]. Вважаємо, що такий підхід можна застосувати, аналізуючи події Помаранчевої революції 2004 р. та Революції Гідності 2014 р. У такий спосіб простежується людиноцентричний, гуманістичний, соціально- та національно-визвольний потенціал, що є невід'ємним і традиційним для українських революційних процесів, які мали місце у вітчизняній історії.

Третій спільний фактор революційних процесів в Україні – політико-правова реакція російського керівництва на зміни, що принесли за собою події революції. Як зазначалося вище, в Україні ці процеси характеризувалися гуманізмом, повагою до індивідууму, соціально-визвольною та національно-визвольною спрямованістю. Натомість жовтневий переворот та масштабна громадянська війна, як один із його руйнівних наслідків, ґрунтувалися на інших засадах. Порівнюючи їх із Українською революцією 1917–1921 рр., вітчизняні науковці влучно охарактеризували події жовтня 1917 р. в Росії як "регресивну неофеодальну революцію" [1, с. 60]. Таке визначення, безумовно, має рацію, адже в країні відновилася станова нерівність (пролетаріат опинився у формально привілейованому становищі), що призвело до встановлення диктатури пролетарської меншості над більшістю населення, яке належало до інших соціальних верств. Окрім того, Конституція УСРР 1919 р., текст якої майже дослівно скопійовано з Конституції РСФРР 1918 р., була чи не єдиним основним законом у світі, що позбавляв окремих прав і свобод своїх громадян. Наприклад, ст. 65 російської більшовицької конституції містить чіткий перелік соціальних груп, які мають бути позбавлені головного політичного права – обирати і бути обраним [5]. Ураховуючи схожість подібного положення з розд. III Конституції УСРР, можемо зробити висновок, що очільники жовтневого перевороту задумували її не як важливий крок до звільнення народу від багатовікового соціального гніту, а лише як плацдарм для експорту своїх ідей на сусідні країни. За мету ставилася не воля людини, а насадження своєї ідеологічної системи в усьому світі. Відтак політичні зіткнення України і Росії, що потім переросли в повномасштабну війну як під час Української Революції 1917–1921 рр., так і після Революції Гідності є, на нашу думку, не просто міжнародним конфліктом, а конфліктом двох цивілізацій, де гаслом однієї звучить "Україна – це Європа", а лейтмотивом іншої – азіатський деспотичний принцип "Мета виправдовує засоби".

Характеризуючи феномен українських революцій XX-XXI ст., варто звернути увагу і на певні відмінні аспекти. Вони стосуються політико-правової оцінки Росією революційних подій в Україні різних епох. Наприклад, якщо Українську революцію 1917–1921 рр. через її тісний історико-політичний зв'язок як із лютневими, так й із жовтневими подіями 1917 р. в Росії і радянська, і сучасна російська історіографія намагалися не помічати, трактуючи як частину Російської революції [6], то Революцію Гідності 2014 р., через її повну незалежність від політичних подій в інших країнах, характеризувати у винятково негативному тоні, чіпляючи на неї кліше "державного перевороту" [7].

На жаль, подальші події відкрили нову сторінку в новітній історії України за заголовком "Російсько-українська війна". Подібне явище вже було присутнє в українській минувшині. Ідеться про кінець 1917 р. Саме тоді радянська влада не лише формально визнала право українського народу на революцію, але й саму "Народну Українську Республіку, її право цілком відокремитися від Росії або вступити в договір з Російською Республікою про федеративні або тому подібні взаємини між ними" [8]. Після відхилення Українською Центральною Радою більшовицьких "ультимативних вимог", радянська влада шляхом маніпуляції неосвіченістю більшості жителів тодішньої України інсценувала в Харкові "Всеукраїнський з'їзд рад", на якому було проголошено радянську маріонеткову "Українську Народну Республіку Рад". Він став альтернативою з'їзду, що за кілька днів до цієї події проходив у Києві. Незаконність української більшовицької псевдодержави була очевидною ще на етапі її створення, адже так званий "з'їзд Рад" не репрезентував ані всіх територій, які за III Універсалом УЦР входили до складу Української Народної Республіки, ані всіх соціальних станів, що проживали на українських теренах та мали право бути представленими на так званому "з'їзді Рад" у Харкові. Окрім нелегітимності цієї "держави" та її "уряду", нікчемними виявилися і забаганки учасників цього "з'їзду". Не могла матеріалізуватися ініційована на "з'їзді" ідея створення федерації з радянською Росією, адже на той момент неможливо було визначити устрій більшовицької держави. Лише за кілька тижнів (13 січня 1918 р.) Російська республіка перетвориться на федеративну державу (РСФРР) [9, с. 41].

На цьому етапі Української революції 1917–1921 рр. очевидним стало прагнення більшовиків подати цивілізаційний українсько-російський конфлікт як "громадянську війну", у якому Росія безпосередньої участі не бере, хоча і всіляко демонструє свою підтримку одній зі "сторін конфлікту". Чи не така ж сама тактика об-

рана Російською Федерацією у 2014 р., коли створенням маріонеткових квазідержав "Республіка Крим", "Донецька народна республіка" та "Луганська народна республіка", РФ намагалася довести міжнародній спільноті тезу про "громадянський конфлікт" в Україні. На внутрішньоросійському ж рівні вона активно декларувала підтримку українських колаборантів – аж до сумнозвісного подання президента РФ до Ради Федерації Федеральних Зборів РФ про використання Збройних сил РФ на території України [10]. У ньому зазначалося: "У зв'язку з екстраординарної ситуацією, що склалася на Україні, загрозою життю громадян Російської Федерації, наших співвітчизників, особового складу військового контингенту Збройних Сил Російської Федерації, що дислокується відповідно до міжнародного договору на території України (Автономна Республіка Крим), на підставі пункту "г" частини 1 статті 102 Конституції Російської Федерації вношу до Ради Федерації Федеральних Зборів Російської Федерації звернення про використання Збройних Сил Російської Федерації на території України до нормалізації суспільно-політичної обстановки в цій країні".

Окремої уваги заслуговує питання порівняння міжурядових відносин між постреволюційними українськими органами влади та їхніми російськими колегами. Так, "точкою неповернення" у відносинах між УЦР та російським радянським урядом була відмова української сторони виконувати вимоги, прописані в "Маніфесті до українського народу з ультимативними вимогами до Центральної ради" від 4 (17) грудня 1917 р. Ця подія, як зазначалося вище, призвела до проголошення "радянської УНР" як федеративної частини російської республіки, та подальшим визнанням її Раднаркомом як єдиного легітимного українського уряду. З іншого боку, його легітимність не визнала жодна інша країна світу, що особливо яскраво виявилося на мирних переговорах 1918 р. у Бересті. Як зауважив російський дослідник П. Макаренко, "прибуття цієї другої української делегації нічого не могло змінити у сепаратних переговорах представників Української ради, її претензії на право голосу були відхилені німецькою стороною" [11, с. 8]. Лише після українсько-німецького контрнаступу навесні 1918 р. Росія змушена була визнати умови Берестейського договору та підписати прелімінарний мир з Українською Державою гетьмана П. Скоропадського, що постала після вчиненого ним перевороту проти УЦР і ліквідації УНР.

Майже ідентична ситуація склалася і в лютому 2014 р. У той час, коли абсолютна більшість країн світу визнала легітимність зміни влади в нашій країні на підставі постанови Верховної Ради України "Про самоусунення Президента України від виконання конституційних повноважень та призначення позачергових виборів Президента України"[12], Російська Федерація продовжувала наполягати на "незаконності" політичних змін в Україні та доводити світовій спільноті, що легітимним главою нашої держави лишається В. Янукович. Проте факт самоусунення В. Януковича від влади та його втеча до Росії могли призвести до багатьох негативних наслідків для держави та її населення: четвертий президент України поставив під загрозу конституційний лад, територіальну цілісність і недоторканість України. За таких обставин Верховна Рада України, як представницький орган українського народу, мала діяти в інтересах українського суспільства та в умовах системної кризи режиму В. Януковича врегулювати проблему вакууму президентської влади. Окрім того, уже позбавлений ВРУ повноважень, В. Янукович вчинив злочин проти Української держави. Ідеться про лист до російського президента В. Путіна із проханням про використання збройних сил Російської Федерації на території України. Зазначений лист державна влада Росії визнала офіційним документом і використала його як формальний привід для початку військової агресії. У зв'язку з цим, вироком Оболонського районного суду м. Києва В. Януковича було визнано винним у справі щодо державної зради та засуджено до 13 років позбавлення волі. Президентські вибори, що відбулися 25 травня 2014 р., визнання їх світовою спільнотою і самою Росією не зупинили політичне керівництво РФ та її збройні сили від посягань на територіальну цілісність України.

Висновки. Порівнюючи історико-політичний і правовий досвід Української революції 1917–1921 рр., Помаранчевої революції 2004 р. та Революції Гідності 2014 р., маємо відзначити ідентичність їхніх цілей, що ґрунтувалися на ідеях соціального та національного визволення. Кожна Українська революція поставала як людиноцентрична, визвольна, антиімперська, національна, державницька та така, що має загальнонародний характер. Усі вони були підтримані людьми з абсолютно різних соціальних верств, вікових категорій, етносів тощо. Іншою спільною рисою було бажання учасників таких революційних змін вибороти та зберегти власну державність, зміцнити позиції своєї країни на міжнародній арені та домогтися прогресивних змін у власному житті та житті свого народу.

Історично-правове порівняння досліджуваних явищ, з іншого боку, дає нам можливість визначити і відмінні риси кожної зі згаданих вище революцій. Насамперед, маємо зазначити різні зовнішньо- та внутрішньополітичні обставини, за яких вони відбувалися. Українська революція початку ХХ ст. була спрямована проти антиукраїнських режимів імперської, а згодом – більшовицької Росії, Польщі, Румунії, що у слушний момент кардинальних змін політичної карти Європи та світу намагалися в черговий раз переділити між собою українські землі. Зі свого боку, Помаранчевий майдан 2004 р. й, особливо, Революція Гідності 2014 р. спрямовувалися проти зазіхань на суверенітет, незалежність і територіальну цілісність України путінської Росії, яка на початку ХХІ ст. вирішила взяти за свою державну ідеологію неоімперську, загарбницьку, антидемократичну та антиєвропейську концепцію "руського міра".

Іншою важливою відмінністю між Українською революцією початку ХХ ст. та початку ХХІ ст. є міжнародно-правова реакція на ті події, що відбулися в нашій державі. Якщо століття тому великі держави, що самі вимушені були оговтуватися від руйнівних наслідків Першої світової війни, не могли, або не бажали підтримати українців у боротьбі за їхню державність, то сто років потому Україна в її боротьбі з російським агресором отримала потужну міжнародну політико-правову й економічну підтримку. Саме це допомогло сучасній постреволюційній Україні вкотре вистояти в боротьбі з російським окупантом та не відчути трагічних наслідків, яких зазнала наша земля після російської окупації.

Список використаних джерел:

1. Крестовська Н. М. Типологія українських революцій ХХ–ХХІ ст. *Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції "Українське право й законодавство за доби Української революції (1917–1921 рр.)".* Київ, 2017. С. 58-61.

2. Ленин В. И. Детская болезнь "левизны" в коммунизме. URL: https://leninism.su/works/80-tom-41/1189-detskaya-bolezn-levizny-v-kommunizme.html (дата звернення: 23.09.2019).

3. Ленин В. И. Удержат ли большевики государственную власть? URL: https://leninism.su/works/73-tom-34/1702-uderzhat-li-bolsheviki-gosudarstvennuyu-vlast.html (дата звернення: 12.10.2019).

4. Калакура Я. С. Людина в Українській революції 1917–1921 рр. *Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції "Українське право й законодавство за доби Української революції (1917–1921 рр.)"*. Київ, 2017. С. 48–54.

5. Конституция (Основной Закон) Российской Социалистической Федеративной Советской Республики. URL: http://www.hist.msu.ru/ER/Etext/cnst1918.htm#13 (дата звернення: 12.09.2019).

6. Стрижков Ю. К. Продовольственные отряды в годы гражданской войны и иностранной интервенции. 1917–1921 гг. URL: http://anapa-vostorg.ru/prodovolstvennye-otriady-v-gody-grazhdanskoi-voiny-i-inostrannoi-interventsii-1917-1921-gg/ (дата звернення: 23.09.2019).

7. Олейник В. Н. Украина: государственный переворот. URL: http://perevorot.info/ (дата звернення: 23.09.2019).

8. Маніфест до українського народу з ультимативними вимогами до Центральної ради. URL: https://ru.wikisource.org/wiki (дата звернення: 12.09.2019).

9. Захарченко П. П. До питання легітимності представництва українського радянського уряду на мирних переговорах у Бресті (1917–1918 рр.). *Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції "Українське право й законодавство за доби Української революції (1917–1921 рр.)"*. Київ, 2017. С. 41–47.

10. Владимир Путин внёс обращение в Совет Федерации. URL: http://kremlin.ru/events/president/news/20353 (дата звернення: 12.10.2019).

11. Макаренко П. В. Большевики и Брестский мир. *Вопросы истории*. 2010. № 3. С. 3–31.

12. Постанова Верховної Ради України "Про самоусунення Президента України від виконання конституційних повноважень та призначення позачергових виборів Президента України". URL: https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/757-vii (дата звернення: 24.09.2019).

References:

1. Krestovs'ka N. M. Typologija ukrai'ns'kyh revoljucij XX–XXI st. [Typology of Ukrainian revolutions of the XX–XXI centuries]. *Zbirnyk materialiv mizhnarodnoi' naukovo-praktychnoi' konferencii' "Ukrai'ns'ke pravo j zakonodavstvo za doby Ukrai'ns'koi' revoljucii' (1917–1921 rr.):* [Collection of materials of the international scientific-practical conference "Ukrainian Law and Legislation in the Times of the Ukrainian Revolution (1917–1921)"]. Kyi'v, 2017. S. 58–61 (in Ukrainian).

2. Lenin V. I. Detskaja bolezn' "levizny" v kommunizme [Children's disease of "leftism" in communism]. URL: https://leninism.su/works/80-tom-41/1189-detskaya-bolezn-levizny-v-kommunizme.html (in Russian).

3. Lenin V. I. Uderzhat li bol'sheviki gosudarstvennuju vlast'? [Will the Bolsheviks hold state power?]. URL: https://leninism.su/works/73-tom-34/1702-uderzhat-li-bolsheviki-gosudarstvennuyu-vlast.html (in Russian).

4. Kalakura Ja. S. Ljudina v Ukraïns'kij revoljuciï 1917–1921 rr. [A person in the Ukrainian Revolution of 1917–1921] Zbirnik materialiv mizhnarodnoï naukovo-praktichnoï konferenciï "Ukraïns'ke pravo j zakonodavstvo za dobi Ukraïns'koï revoljuciï (1917–1921 rr.)" [Collection of materials of the international scientific-practical conference "Ukrainian Law and Legislation in the Times of the Ukrainian Revolution (1917–1921)"]. Kiïv, 2017. S. 48–54 (in Ukrainian).

5. Konstitucija (Osnovnoj Zakon) Rossijskoj Socialisticheskoj Federativnoj Sovetskoj Respubliki [Constitution (Basic Law) of the Russian Socialist Federative Soviet Republic]. URL: http://www.hist.msu.ru/ER/Etext/cnst1918.htm#13 (in Russian).

6. Strizhkov Ju. K. Prodovol'stvennye otrjady v gody grazhdanskoj vojny i inostrannoj intervencii. 1917–1921 gg. [Food units during the years of the Civil War and foreign intervention. 1917–1921]. URL: http://anapa-vostorg.ru/prodovolstvennye-otriady-v-gody-grazhdanskoi-voiny-i-inostrannoi-interventsii-1917-1921-gg/ (in Russian).

7. Olejnik V. N. Ukraina: gosudarstvennyj perevorot [Ukraine: coup d'etat]. URL: http://perevorot.info/ (in Russian).

8. Manifest do ukraïns'kogo narodu z ul'timativnimi vimogami do Central'noï radi [A Manifesto for the Ukrainian People with Ultimate Requirements to the Central Council]. URL: https://ru.wikisource.org/wiki (in Ukrainian).

9. Zaharchenko P. P. Do pitannja legitimnosti predstavnictva ukraïns'kogo radjans'kogo urjadu na mirnih peregovorah u Bresti (1917–1918 rr.) [The question of the legitimacy of the representation of the Ukrainian Soviet government at the peace talks in Brest (1917–1918)]. *Zbirnik materialiv mizhnarodnoï naukovo-praktichnoï konferenciï "Ukraïns'ke pravo j zakonodavstvo za dobi Ukraïns'koï revoljuciï (1917–1921 rr.)"* [Collection of materials of the international scientific-practical conference "Ukrainian Law and Legislation in the Times of the Ukrainian Revolution (1917–1921)]. Kiïv, 2017. S. 41–47 (in Ukrainian).

10. Vladimir Putin vnjos obrashhenie v Sovet Federacii [Vladimir Putin made an appeal to the Federation Council]. URL: http://kremlin.ru/events/president/news/20353 (in Russian).

11. Makarenko P.V. Bol'sheviki i Brestskij mir [Bolsheviks and the Brest Peaceful Agreement]. *Voprosy istorii* [History issues]. 2010. № 3. S. 3–31 (in Russian).

12. Postanova Verhovnoï Radi Ukraïni "Pro samousunennja Prezidenta Ukraïni vid vikonannja konstitucijnih povnovazhen' ta priznachennja pozachergovih viboriv Prezidenta Ukraïni" [Resolution "On the self-removal of the President of Ukraine from the exercise of constitutional powers and the appointment of snap elections of the President of Ukraine]. URL: https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/757-vii (in Ukrainian).

Received: 10/01/2020
1st Revision: 10/02/2020
Accepted: 18/02/2020

E. Kotendzhy, Student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

UKRAINIAN REVOLUTION OF XX–XXI CENTURIES: HISTORICAL AND LEGAL COMPARATIVE STUDY

The paper analyses the revolutionary events of XX–XXI centuries in Ukraine, in particular, the prerequisites, causes, and consequences of social, political and economic nature, the historical, political and legal experience of the Ukrainian Revolution of 1917–1921, the Orange Revolution of 2004 and the Dignity Revolution of 2014. By carrying out a comparative legal analysis the author comes to the conclusion that the above mentioned processes are characterized not only by the same goal, the basis of which is the idea of social and national liberation, but also by such concepts as human centrism, their anti-imperial, national, and state orientations. On the other hand, attention is also focused on the distinctive features of the revolutions mentioned, such as different external and internal political circumstances behind them and the international legal reaction to the revolutionary events that took place in our country.

Thus, the article outlines the challenges of today's Ukrainian humanities through the prism of an average human being's role in the revolutionary process in Soviet times, identifies the impact of these phenomena on the individual, makes an attempt to find common features of political and legal reaction to such events from both Ukrainian society and the ruling circles of some neighboring states.

The paper proves the complete scientific inability of a number of Russian imperial myths, namely the desire to present Russian-Ukrainian conflicts as "civil wars", the attempts of Russian historiography to "incorporate" the Ukrainian Revolution of 1917–1921 into the all-Russian revolutionary process, the desire to characterize the 2014 Revolution of Dignity as a "coup d'etat", etc.

On the basis of the comparative analysis, the author explains why the Ukrainian state as a geopolitical reality could not happen during the revolution in the beginning of twentieth century, in contrast to the events of presence, when modern post-revolutionary Ukraine managed to withstand the struggle against the Russian occupation forces and once again avoided the tragic consequences that came to our land after the occupation.

Keywords: a revolution, the Ukrainian Revolution of 1917–1921, the Orange Revolution of 2004, the Revolution of Dignity of 2014, human centricity, civilizational dimension, the Ukrainian People's Republic, "the Ukrainian People's Republic of Soviets", the Constitution of the Ukrainian SSR of 1919, the Constitution of the RSFSR of 1918.